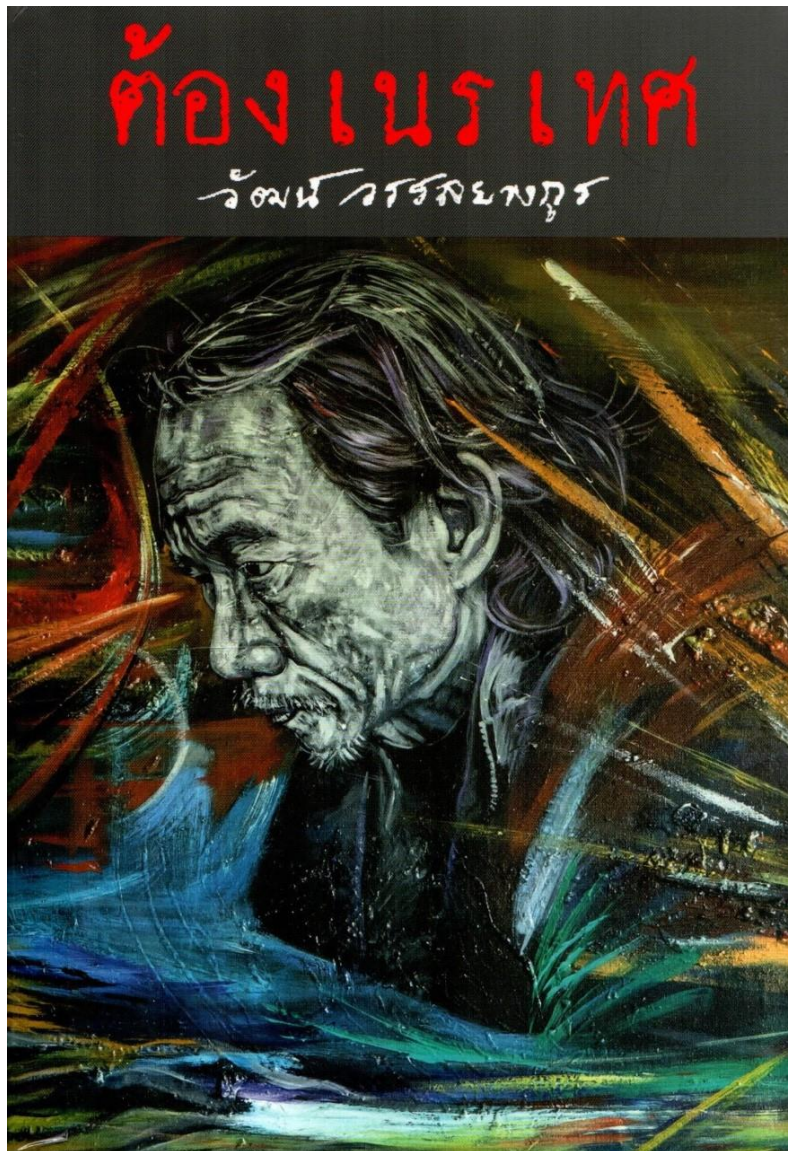

Series   รำลึก วัฒน ี วรรณยางกูร

ต้องเนรเทศ

รูปที่ 1 ปกหนังสือ ต้องเนรเทศ
 หมายเหตุจาก. ห้องสมุดศูนย์มานุษยวิทยาสิรินธร (องค์การมหาชน)

“ต้องเนรเทศ” ผลงานชิ้นสุดท้ายของ “วัฒน ี วรรณยางกูร” นักเขียนรางวัลศรีบูรพา
 เจ้าของผลงานเขียนที่มีชื่อเสียง ได้รับทั้งรางวัลและคำชมเชยจากผู้อ่านมานับไม่ถ้วน

วัฒน์ วรรณยางกูร เขียนหนังสือเล่มนี้ขณะที่เขาพำนักอยู่ในประเทศฝรั่งเศสในฐานะ “ผู้ลี้ภัย” เขาตัดสินใจเดินทางออกจากประเทศไทยภายหลังมีประกาศเรียกแรงงานตัวจาก คณะรักษาความสงบแห่งชาติ ในปี 2557 เขาเดินทางออกจากประเทศไทยในวันที่ 25 พฤษภาคม 2557 โดยเขาไปพักอาศัยที่ราชอาณาจักรกัมพูชาก่อนจะย้ายไปพักอยู่ที่ สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว จนกระทั่งปลายปี 2561 “สุรัชย์ แซ่ด่าน” นักเคลื่อนไหวที่ลี้ภัยไปอยู่ที่สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาวได้หายตัวไป ประกอบกับ ข่าวการอุ้มหาย - ถูกลักขังอย่างไร้ร่องรอยของบรรดาผู้ลี้ภัย ทำให้วัฒน์ปรึกษากับครอบครัว เรื่องการเดินทางไปยังประเทศที่ 3 และตัดสินใจทำเรื่องขอลี้ภัยการเมืองไปพำนักยังสาธารณรัฐ ฝรั่งเศส

ไอลดา อรุณวงศ์ เล่าถึงชื่อหนังสือ “ต้องเนรเทศ” ไว้ในหมายเหตุบรรณาธิการ (ซึ่งมีความยาวราว 7 หน้า) ว่าเป็นชื่อที่วัฒน์ตั้งไว้ โดยคำว่า “เนรเทศ” อาจดูมีนัยเก่าโบราณ กว่า “พลัดถิ่น” หรือ “ลี้ภัย” แต่มันลงตัวกับคำว่า “ต้อง” ซึ่งได้ทั้งความหมายแบบสำนวนเก่า อย่าง “ต้องโทษ” หรือ “ต้องอาญา” คือ ถูกกระทำหรือลงทัณฑ์ และได้ทั้งความหมายแบบ ทัวไป คือ จำเป็นให้กระทำ รวมถึงคิดชื่อรองของหนังสือเอาไว้ว่า “Seven Years in Exile” สุดท้ายแล้วเขาก็เห็นตามไปกับไอลดา และยอมใช้ชื่อหนังสือว่า “ต้องเนรเทศ”

เขาเริ่มนำเรื่องด้วยสภาพการณ์ปัจจุบันของเขา ภายหลังจากที่ตรากตรำเขียนต้นฉบับ ร่างแรกเสร็จเรียบร้อยด้วยลายมือของตน และเริ่มเข้าสู่กระบวนการพิมพ์เข้าสู่คอมพิวเตอร์ ขณะที่สถานการณ์ภายนอกในช่วงปี 2020 การระบาดของโรคโควิด-19 ในประเทศฝรั่งเศส กำลังเข้าสู่ภาวะคับขัน แต่เขาก็มิได้หวาดหวั่นต่อการทำให้ต้นฉบับนั้นสมบูรณ์

วัฒน์เริ่มเล่าเรื่องของเขาเมื่อแรกเข้าสู่สาธารณรัฐฝรั่งเศส โดยเข้าพักใน Apartment ที่รัฐบาลจัดไว้ให้สำหรับเป็นศูนย์แรกรับผู้ลี้ภัย สลับกับการเล่าเรื่องย้อนถึงความหลังสมัยที่เขากับพรรคพวกยังเป็นวัยรุ่นหนุ่มสาวและรวมตัวกันเพื่อแสดงความคิดเห็นตามเจตนารมณ์ ร่วมกัน โดยเฉพาะการเขียนถึงบ้านท่าเสา ซึ่งเป็นที่พักของวัฒน์และภรรยา ขณะที่ตัดสินใจ ย้ายออกจากที่อยู่เดิมย่านคลองประตูน้ำพระอินทร์ เพื่อไปหาที่ตั้งหลักปักฐานสร้างครอบครัว ผลงานหลายต่อหลายชิ้นของวัฒน์ถูกผลิตขึ้นที่นี่ พร้อมกับการเป็นที่พบปะของเหล่าสหาย โดยเฉพาะสหายรุ่งโรจน์ คู่ชีวิตของวัฒน์ที่เสียชีวิตลงในวัย 53 ปีด้วยโรคมะเร็งตับ

ระหว่างที่เขาเขียนเล่าถึงเรื่องราวของตัวเองในอดีตผสมกับการอัปเดตสถานการณ์ทางการเมืองไทยที่เขายังคงคอยเกาะติดทุกความเคลื่อนไหวอยู่เสมอ ปนเปกกับเรื่องราวที่เขาดำรงชีวิตขณะเป็นผู้ลี้ภัย บางช่วงเขาร้อยเรียงเหตุการณ์เป็นบทกวี บางช่วงเป็นงานเขียน

ราวกับสารคดีที่ท่องเที่ยว เรื่องเล่าของเขาช่างสมจริงจนผู้อ่านมีความกระอักกระอ่วนใจตามไปด้วยในบางช่วง

วัฒน์เริ่มมีสุขภาพทรุดโทรมตั้งแต่อาศัยอยู่ในประเทศลาวด้วยสาเหตุจากโรคเลือด ในช่วงปี พ.ศ.2561 ในช่วงที่เดินทางมาประเทศฝรั่งเศสกลางปี พ.ศ. 2562 เขามีอาการอ่อนแรงชัดเจนขึ้น เข้ารับการรักษาด้วยค่าเลือดที่ผิดปกติ และเข้ารับการรักษาอีกครั้งในปี พ.ศ. 2563 โดยมีข้อสรุปจากหมอว่าเขาเป็นโรคตับแข็ง ในช่วงท้ายของหนังสือจึงเป็นเรื่องราวของวัฒน์ขณะทำการรักษาโรค ร่วมกับการที่เขาต้องไปเรียนภาษาฝรั่งเศสควบคู่กับการจัดทำต้นฉบับของหนังสือเล่มนี้ให้สำเร็จ ก่อนที่สุขภาพของเขาจะร่วงโรยไปมากกว่านี้

บทรองสุดท้ายของหนังสือ วัฒน์เขียนเรื่องที่สะสมอยู่ในวังวนความคิดของเขา ราวกับไม่สามารถหาคำตอบสุดท้ายภายใต้ข้อคำนึงนี้ เขากล่าวถึง สถาบันพระมหากษัตริย์ในฐานะสถาบันที่มีอิทธิพลต่อการเมือง สังคมและประชาชน

เลือดหยดสุดท้าย - บทอ้อลาหนังสือที่มีความยาวราว 800 หน้าของเขากล่าวถึง สภาวะที่เขาอยู่ในโรงพยาบาล บางครั้งอยู่ในภาวะกึ่งหลับกึ่งตื่น แต่เขายังคงถ่ายทอดมันออกมาราวกับว่าได้นำเทพบันทึกภาพไปบันทึกเหตุการณ์เหล่านั้นไว้ภายใต้ห้องพักผู้ป่วยของเขา

วัฒน์ วรลยางกูร เสียชีวิตลงอย่างสงบที่ประเทศฝรั่งเศสเมื่อวันที่ 21 มีนาคม 2565 (ตามเวลาของประเทศฝรั่งเศส)

กา

นกกาตื่นเช้า	ไม่หยิ่งเหงาร้องกา กา
โผบินบินเสาะหา	อาหารกิน บินค่อนวัน
ไม่มีใครทำร้าย	ไล่เข่นฆ่าให้อาสิญ
สร้างรังอบออุ่นอัน	ไร้โทษทัณฑ์สบายใจ
ส่งเสียงร้องกา กา	โผบินมาเกาะกิ่งไม้
ร้องเพลงหรือเรียกใคร	ชื่อของใคร กา กา กา
มาลี เรียกชื่อฉัน	เป็นเพื่อนกันจะดีกว่า
ตื่นเช้าเจ้าบินมา	ข้างหน้าต่างอย่างเพื่อนกัน

ผู้คนศิวิไลซ์	ไม่รังเกียจทำเด็ดจันท์
ไม่ขมขู่คาดคั้น	ไม่เบียดเบียนเอาชีวา
ผู้คนแดนป่าเถื่อน	คอยคิดฆาตไล่เป่นฆ่า
กับเพื่อนมนุษย์มนา	วิหิงสาเข้าครอบงำ
เห็นมาชั่วชีวิต	หลายสิบปียังระล่ำ
อยู่สูงใจคะมำ	คะเมนต่ำอเวจี
นกกาตื่นแต่เช้า	สายแล้วเจ้าบินหลีกหนี
แมกไม้ไพรพงพี	แดนเสรีของกาเอย

หนังสือเรื่องนี้รวมถึงหนังสืออื่นของศูนย์มานุษยวิทยาสิรินธรพร้อมให้บริการที่ห้องสมุด ศูนย์มานุษยวิทยาสิรินธร (องค์การมหาชน) สำหรับผู้ที่สนใจสามารถติดต่อสอบถามได้ที่ ห้องสมุด หรือติดต่อเพื่อขอยืมหนังสือผ่านทาง Facebook Fanpage: ห้องสมุดศูนย์ มานุษยวิทยาสิรินธร – SAC Library และ Line: @sac-library

ผู้เขียน

จรรยา ยุทธพลนาวิ รักษาการผู้จัดการฝ่ายบริการสารสนเทศ
ศูนย์มานุษยวิทยาสิรินธร (องค์การมหาชน)

อ้างอิง

https://www.matichon.co.th/politics/news_3306618
<https://www.the101.world/notable-book-2022-lost-wat-wanlayangkoon/>
<https://themomentum.co/wat-wanlayangkul-22mar22/>